

segons Owen Pughe i altres diccionaris *osg* significa «that tends from or out», i hi ha a més *osgo* «obliquity, slope, slant». JCoromines mostra a més que mots com *asgen* i altres que cita Wartburg a través de Loth tampoc poden servir de testimoniatge.⁷ Així i tot, però, JCoromines no exclou la possibilitat d'un parentiu entre el bret. *ask* i el romànic *OSCA, potser com a adaptacions divergents d'un mot pre-cèltic (DECH III, 414a51ss.), i d'altra banda l'examen de les dades en el seu conjunt ens convencen que no es podrà perdre de vista la qüestió d'una relació entre el gallès *osgo* i el bret. *ask* i el romànic *OSCA.

Amb aquest motiu interessa la suggerència de Rohlf, segons la qual el romànic *OSCA 'mossa' deuria estar relacionat amb el nom de la ciutat de Huesca, llatí *osca*, probablement ibèric i potser sinònim de 'pas o port de les muntanyes' (*La Infl. lat. en la leng. vasca*, p. 5). Cal fer-hi, però, la greu reserva que el nom llatí de la ciutat d'OSCA (altres deien OSCUA) sembla ser reducció fonètica de Bolsca (veg. JCoromines, *Top. Hesp.* II, 273), cosa que ens aparta molt del nostre mot. Ara bé, deixant a part el nom d'aquesta ciutat, aquesta idea introdueix una nova perspectiva al problema de l'etimologia per tenir en compte el sentit de 'pas entre les muntanyes'. Aquest significat que es dóna a Galícia i Astúries i en català (supra) i a més amb un canvi semàntic ('camp clos de cultiu') al territori gallo-romànic, suggereix que el punt de partida pogué ser en realitat *OSCA 'mossa (en general)', 'bretxa (de terreny)', i atesa la difusió geogràfica pogué tractar-se d'un mot cèltic i que tant el gallès *osgo* «slope, slant» com el bret. *ask* 'mossa' en serien uns altres reflexos (aquest darrer amb un canvi vocàlic). Finalment, es pot pensar en una altra solució, potser més preferible que totes, seria suposar que *OSCA, la base del cat.-oc. *osca*, hagi resultat d'un antic encruentament de sinònims entre el celt. *ASK* 'mossa' (ben documentat) i el romànic *MOSCA < MO(R)SICA (de MOR-SICARE 'mossegat', ast.-gall. *moscar* id., basc *ozkatu* id., veg. MORDRE), cast. *muesca*.

DERIV. *Oscar* 'fer una osca o osques (en una cosa)' [doc. ross. de 1312: «manaren --- qu'els ditz hòmens --- agen a penre los ditz aybres ad uyl senes que non pusquen *oscar* altres aybres, sinó aquels que elegiran ad uyl» (P Vidal, *RLR* XXIX, 64);⁸ un exemple en Al-coatí, i *oscha* en JMarch i en Aversó (veg. supra); Belv. 1805; Lab. 1839; *DFgra.*: *oscar* «fer oscas en espasa etc.»; Verdager: «En eix blat del diable no cal *oscar* la falç» (*Atl.* III, 26b)]; amb sentit igual en occità: «cason massas, cason baston; / las espasas ab los elms coton: / cellas *oscan* e cil encloton» (*Flamenc*, 7890);⁹ altres exemples en PSW.¹⁰ *Oscat*, -da 'que té osques' [Llull: «enaxí com lo coltell tallant se musa e-s rebava com hom ne talla les coses grosses e dures --- enaxí com lo coutell rebavat e *oscat* s'agüa e s'afila a la molà» (*Contempl.*, 127, 16); JRCorella: «--- una creu *oscada* ---» (doc. de 1518, en *Spill Cbò.*, 40v); fou usat per Coromines: «d'allí endavant l'ànima de l'heroi restà *oscada*, es produí en la seva existència una vulnerabilitat interior» (*Silèn.*, cap. 7, 60

p. 103); «el lector --- sentirà la impressió com en passar el dit per una fulla *oscada*» (*Mem. i rec.*, 1928, II, 471, *EntreDL* I, 219). Notem, a més, el següent pasatge de Joan Lluís: «el tradicional formatge, la mestressa s'adona que està *oscat* amb tres osques de dit. Aquestes osques, ja les havia fetes en Macot. Quan la mestressa veu el formatge, li diu: —Aquest formatge està *oscat*, però no cregueu que sigue res dolent: s'ha tallat amb ganivet, però no és de bon gust, de servir el formatge *oscat*. —Que hi ha osques? Ja les arranarem! — I agafant el formatge i la ganiveta, i tallant per baix des de l'última osca, se'n proporciona un tros tan desmesurat ---» (*Els pastors i les estre.*, pp. 80-81)]. *Oscat* m. 'osca o entalladura com a senyal' (ant.), vegeu n. 8. *Oscadis* 'fàcil d'oscar-se'.

¹ Mistral duu *osco* f. «hoche, coche, entaille, cran», Palay usque f. id. En documents antics occitans *osca* apareix sovint en al·lusió a una mena de camp cultivat, que el PSW no sap concretar si s'ha d'entendre «umzäunter Garten» o «eingehogter Acker»; cf. fr. ant. *osche* «jardin fermé de haies, terre labourable entourée de clôtüre, terre en culture» (God.). —² Quant al cast. *hueca* 'osca del fus' el DECH (s. v.) el considera com un compromís entre *OSCA i *COCCA (basc *koka*, oc. mod. *coco*, fr. *coche*, it. *cocca*), reconeixent que a l'encruentament castellà pogué contribuir l'adj. *hueco*. —³ JCoromines ens diu que l'*Osca de Cabrera* és un paratge rocós prop de Sta. Maria de Corcó (límit entre el partit de Vic i el d'Olot), DECH III, 414a30ss. —⁴ Segons D. Alonso, en *Der Vergl. Festgabe J. H. Petriconi* (Hamburg 1955), 199-204 (*Onoma*, 1959). Són importants els treballs de Dámaso Alonso sobre *Los Oscas*, zona fronterissa gallego-asturiana, que pren nom dels molts collets que hi duen. —⁵ Un exemple d'aquesta denominació genèrica d'*osca* que figura en un document de 1406 en el *LVBenac* sembla referir-se a un pas entre muntanyes: «lo cugelà debat e lo desus de Cugeu Senseruni, dreyt a la *osca* de Portet, he lo cugelà de Ariuleda» (p. 114); notem que *cujalà* (m.) i *cujèu* segons Palay és: «parc à brebis ou à bétail; espace, partie de terrain destinés à servir de parc aux troupeaux sur le montagne» (s. v.). —⁶ Convé observar l'ús adverbial guip. *ozka* «a dentelladas» (*Azkue*, § 5) amb un ús morfosintàctic tan típic del basc. Val tenir en compte, a més, el basc *akats*, *akets* 'mossa', que potser no s'ha de separar del tot d'aquesta qüestió. —⁷ Un gallès *asgen* citat per Wartburg amb l'equivalent de «laesio» no pot ser un testimoni a favor de l'accepció de 'mossa', car conforme a Owen Pughe aquest «laesio» s'ha d'entendre en el sentit de «harm, damage, hurt»; tampoc podem deduir gran cosa del gallès *asgell* que cita Loth amb el sentit de 'vulva (de la vaca o la truja)'. —⁸ On el significat sembla ser 'fer osques en el tronc d'un arbre per a indicar que es tallarà per a fer fusta', i d'allí *oscat* (m.) sembla haver-se aplicat a 'osca, o entalla o fesa, assenyalant la llargària o amplària d'una fusta que s'ha de tallar', com ho fa palès el seu ús en un